

Landbouwcentrum Granen Vlaanderen (LCG) vzw

Graanbericht Nr. 2022. G.17, 17 november 2022

Bladluizen in wintergranen 14-16 november 2022

SAMENGEVAT

De bladluisaantasting bleef afgelopen week gemiddeld stabiel, maar breidde lokaal nog verder uit. Op de onbehandelde percelen is gemiddeld 8,2% van de planten bezet met minstens één bladluis.

De nog steeds vrij zachte temperaturen zullen de bladluisactiviteit ook nog niet effectief afremmen. Bij het naderen van de winter verlaagt de behandelingsdrempel, maar ook de kans op moeilijkere behandelingsomstandigheden neemt toe.

De sterk verschillende situatie tussen de percelen (zaaidatum, wel of niet behandeld, datum behandeling, berijdbaarheid perceel, aantasting) maakt een evaluatie per perceel noodzakelijk.

Neem in de beslissing tot behandelen volgende elementen mee:

- Reeds uitgevoerde behandeling
- Bezettingsgraad
- Weersvoorspelling
- Risico om niet meer te kunnen behandelen.

Percelen waar geen luizen gevonden worden na grondige controle moeten uiteraard niet behandeld worden.

Van 14 tot en met 16 november gebeurden bladluistellingen op 36 Vlaamse waarnemingspercelen, 22 percelen wintergerst en 14 percelen wintertarwe, op volgende locaties:

- in West-Vlaanderen: Gistel, Helkijn, Houtave, Houtem, Koksijde, Otegem, Poperinge, Rollegem, Sint-Denijs (Zwevegem) en Zuienkerke
- in Vlaams-Brabant: Bekkevoort, Bertem, Herent, Holsbeek, Lennik, Merchtem en Tienen
- in Limburg: Gelmen, Gingelom, Koninksem, Nerem, Riemst, Ulbeek en Vreren

WINTERGERST

De opgevolgde percelen wintergerst zijn gezaaid tussen 22 september en 16 oktober. Op de verst gevorderde percelen is de wintergerst uitgestoeld.

De bladluisdruk leek afgelopen week te stabiliseren. Op de onbehandelde percelen is gemiddeld 6,6% van de planten bezet met minstens één bladluis. Vorige week bedroeg de gemiddelde druk 7,3%. Op perceelsniveau gaat dit echter van een verminderde aantasting, stabilisatie van de aantasting tot ook nog verdere uitbreiding van het percentage bezette planten. Op het ergst aangetaste onbehandelde perceel is momenteel 19,8% van de planten bezet met minstens één bladluis.

WINTERTARWE

In de wintertarwe nam de bezetting verder toe. Terwijl vorige week op de onbehandelde percelen gemiddeld 8,1% van de planten bezet was met minstens één bladluis, is dit deze week 9,8%. Op 7 van de 10 tarwepercelen die op beide momenten geëvalueerd werden, breidde de aantasting verder uit. Op het ergst aangetaste perceel is meer dan één derde van de planten bezet met minstens één bladluis. Daartegenover staat echter ook dat op het merendeel van de tarwepercelen de aantasting nog steeds eerder beperkt blijft. Het gemiddeld aantal luizen per plant neemt evenwel toe.

Ook enkele behandelde percelen werden geëvalueerd, zowel in de wintergerst als de wintertarwe. Daar blijft de situatie stabiel. Toch blijft de aantasting op het perceel te Bekkevoort ondanks behandeling op een hoog niveau en werd een beperkte uitbreiding vastgesteld afgelopen week. Dit bewijst dat zeker vroeg behandelde percelen opnieuw gekoloniseerd kunnen worden en mogelijk een tweede keer behandeld moeten worden.

VIRULENTIE

Uit virulentietesten uitgevoerd in Wallonië, bleek dat geen van de bladluizen het dwergvergelingsvirus droeg. We houden dus rekening met een **zeer beperkte virulentie**.

Einde najaar, op het einde van de vluchten bij het ingaan van de winter, ligt de behandelingsdrempel lager dan in de herfst, namelijk vanaf het moment dat 1% van de planten bezet is met virusdragende bladluizen. Vanaf tweede helft november vermindert echter vaak de kans om een behandeling in goede omstandigheden uit te voeren omwille van ongunstige weersomstandigheden en het moeilijk of niet toegankelijk worden van de percelen.

De lagere maar nog eerder zachte temperaturen zorgen ervoor dat de luizen nog wat actief zullen blijven. Combinatie van bovenstaande gegevens maakt het noodzakelijk om de situatie of noodzaak tot behandelen op perceelsniveau in te schatten.

WINTERGERST: percelen zonder insecticidebehandeling

Waarnemingsplaats	Zaaidatum	14-16 november			<u>7-8 november</u>	<u>31 okt-2 nov</u>	<u>24-25 oktober</u>	Ligging perceel
		Ontwikkelings- stadium wintergerst	% planten met minstens 1 bladluis	Aantal bladluizen per plant	% planten met minstens 1 bladluis	% planten met minstens 1 bladluis	% planten met minstens 1 bladluis	
Limburg								
Gingelom	4 oktober		-		-	2,0%	0,3%	Onbeschut, langs plantage
Koninksem	12 oktober	5-6-blad	2,8%	1	5,5%	8,5%	3,5%	Onbeschut, langs gras
Koninksem	13 oktober		-		-	2,3%	1,0%	Onbeschut, langs vanggewas
Nerem	5 oktober		-		-	0,0%	0,8%	Onbeschut
Riemst	7 oktober		-		-	-	1,5%	Onbeschut, langs vanggewas
Ulbeek	10 oktober		-		-	-	1,0%	Onbeschut, langs gras
Vreren	5 oktober		-		-	0,0%	1,5%	Onbeschut, langs vanggewas
Vlaams-Brabant								
Bertem	11 oktober	uitstoeling	6,0%	3	9,0%	3,3%	0,0%	Onbeschut, langs grasbuffer en braak
Bekkevoort	16 oktober	3-4 blad	12,5%	1	16,3%	13,0%	1,5%	Onbeschut, langs o.a. plantage
Holsbeek	30 september	uitstoeling	6,3%	2	13,5%	6,0%	5,8%	Onbeschut, langs vanggewas en gerst
Holsbeek	8 oktober	uitstoeling	4,3%	2	5,8%	4,3%	2,3%	Deels onbeschut, langs bos en vanggewas
Lennik	8 oktober	uitstoeling	2,3%	1	1,8%	2,3%	1,3%	Onbeschut
Tienen	5 oktober	uitstoeling	4,5%	1	3,5%	3,0%	4,5%	Onbeschut langs maïsstoppel en gras
Tienen	6 oktober	uitstoeling	3,0%	2	3,5%	2,5%	3,0%	Beschut langs bos en gras
Oost-Vlaanderen								
Sint-Niklaas	18 oktober		-		4,3%	0,0%	-	Onbeschut langs vanggewas
West-Vlaanderen								
Helkijn	22 september	uitstoeling	19,8%	2	14,5%	10,3%	5,3%	Onbeschut, langs gras
Poperinge	7 oktober	begin uitstoeling	1,8%	1	0,8%	0,0%	1,0%	Onbeschut, langs vanggewas
Zuienkerke	10 oktober	5-blad	9,5%	2	9,0%	5,5%	1,0%	Deels onbeschut, langs bomen

WINTERTARWE: percelen zonder insecticidebehandeling

Waarnemingsplaats	Zaadatum	14-16 november			7-8 november	31 okt-2 nov	24-25 oktober	Ligging perceel
		Ontwikkelings- stadium wintertarwe	% planten met minstens 1 bladluis	Aantal bladluizen per plant	% planten met minstens 1 bladluis	% planten met minstens 1 bladluis	% planten met minstens 1 bladluis	
Limburg								
Gelmen	10 oktober	2-3-blad	0,0%		-	-	-	Onbeschut, langs vanggewas
Vlaams-Brabant								
Herent	19 oktober		-		3,3%	0,3%	-	Onbeschut langs gerst en gras-klaver
Lennik	8 oktober	4-5-blad/ begin uitstoeling	4,5%	2	1,8%	1,0%	0,0%	Beschut langs hagen en tuinen
Tienen	18 oktober	2-3-blad	1,0%	3	1,0%	0,5%	-	Onbeschut langs gras en vanggewas
West-Vlaanderen								
Gistel	19 oktober	2-3-blad	3,3%	1	0,0%	0,8%	-	Onbeschut
Houtave	11 oktober	5-blad	5,3%	1	3,8%	4,5%	0,3%	Onbeschut
Houtem	8 oktober	4-blad	24,5%	3	21,0%	14,5%	4,3%	Deels onbeschut, langs bomen
Koksijde	19 oktober	2-blad	0,8%	1	1,5%	2,0%	-	Onbeschut
Otegem	10 oktober	5-blad	14,5%	2	12,0%	8,0%	0,0%	Onbeschut
Poperinge	19 oktober	2-3-blad	1,3%	1	0,3%	0,0%	-	Onbeschut langs vanggewas
Rollegem	23 september	uitstoeling	35,8%	6	31,8%	15,3%	3,3%	Onbeschut langs vanggewas
Sint-Denijs	23 september	uitstoeling	17,3%	3	13,3%	8,0%	1,5%	Onbeschut
Sint-Denijs	13 oktober		-		-	-	0,5%	Onbeschut

Triticale: percelen zonder insecticidebehandeling

Waarnemingsplaats	Zaadatum	14-16 november			7-8 november	31 okt-2 nov	24-25 oktober	Ligging perceel
		Ontwikkelings- stadium triticale	% planten met minstens 1 bladluis	Aantal bladluizen per plant	% planten met minstens 1 bladluis	% planten met minstens 1 bladluis	% planten met minstens 1 bladluis	
Oost-Vlaanderen								
Sint-Niklaas	21 oktober		-		2,3%	-	-	Beschut langs gras, vanggewas en bos

WINTERGERST: percelen MET insecticidebehandeling

Waarnemingsplaats	Zaadatum	14-16 november			7-8 november	31 okt-2 nov	24-25 oktober	Behandeling
		Ontwikkelings- stadium wintergerst	% planten met minstens 1 bladluis	Aantal bladluizen per plant	% planten met minstens 1 bladluis	% planten met minstens 1 bladluis	% planten met minstens 1 bladluis	
Limburg								
Gingelom	4 oktober	6-7-blad	0,0%		0,0%			18/10-Karate Zeon-50 ml/ha
Koninksem	13 oktober	5-6-blad	0,0%		0,8%			31/10-Karis 100 CS-50 ml/ha
Nerem	5 oktober	6-7-blad	0,0%		0,3%			04/11-Karate Zeon-50 ml/ha
Riemst	7 oktober	6-7-blad	0,8%	1	0,0%	3,8%		27/10-Patriot Protech-400 ml/ha
Ulbeek	10 oktober	5-6-blad	0,5%	1	0,5%	3,0%		28/10-Sherpa-50 ml/ha
Vreren	5 oktober	6-7-blad	0,3%	1	0,0%			04/11-Karate Zeon-50 ml/ha
Vlaams-Brabant								
Bertem	11 oktober	uitstoeling	1,0%	4	2,0%			02/11-Sherpa-100 ml/ha
Bekkevoort	16 oktober	3-4 blad	11,0%	1	9,0%			30/10-Ninja-50 ml/ha
Holsbeek	30 september	uitstoeling	0,8%	1	1,3%			29/10-Sherpa-100 ml/ha
Holsbeek	8 oktober	uitstoeling	2,8%	2	1,8%			27/10-Sparviero-50 ml
Merchtem	14 oktober	begin uitstoeling	8,0%	2				11/11-Karate Zeon-10 ml/ha

WINTERTARWE: percelen MET insecticidebehandeling

Waarnemingsplaats	Zaadatum	14-16 november			7-8 november	31 okt-2 nov	24-25 oktober	Behandeling
		Ontwikkelings- stadium wintertarwe	% planten met minstens 1 bladluis	Aantal bladluizen per plant	% planten met minstens 1 bladluis	% planten met minstens 1 bladluis	% planten met minstens 1 bladluis	
West-Vlaanderen								
Otegem	10 oktober	5-blad	0,0%					26/10-Karate Zeon-50 ml/ha
Rollegem	23 september	uitstoeling	0,0%					28/10-Karate Zeon-50 ml/ha
Sint-Denijs	23 september	uitstoeling	0,0%					18/10-Karis 100 CS-50 ml/ha

VOLGENDE BERICHT: 23 november 2022

WERKWIJZE BLADLUISTELLINGEN IN WINTERGRANEN (WINTERGERST, WINTERTARWE, TRITICALE, SPELT)

Voor de controle op de aanwezigheid van bladluizen in het veld kunnen volgende methodes gebruikt worden:

- **Methode 1:**

De aanwezigheid van bladluizen wordt nagegaan op **planten willekeurig verspreid over het veld**, maar tenminste op één meter afstand van elkaar.

De aanwezigheid van bladluizen wordt bepaald op ten minste 200 planten. Zowel het aantal gecontroleerde planten, als het aantal planten waarop minstens één bladluis aanwezig is, wordt genoteerd. De aantastingsgraad wordt uitgedrukt als % planten bezet met ten minste 1 bladluis.

- **Methode 2:**

De aanwezigheid van bladluizen wordt nagegaan op **meerdere vaste plaatsen verspreid in het veld** (bijvoorbeeld door meerdere rijen van 1 à 2 m lengte uit te zetten, verspreid over het perceel). Bij de eerste telling moet men zowel het aantal gecontroleerde planten als het aantal planten waarop minstens één bladluis aanwezig is, noteren. Vanaf de tweede telling moet dan enkel het aantal planten met aanwezigheid van luizen genoteerd worden (tenzij er tussen de eerste en tweede telling nog verdere opkomst van het graangewas is geweest, dan moet opnieuw het aantal gecontroleerde planten geteld worden). **De aanwezigheid van bladluizen wordt bepaald op ten minste 400 planten.** De aantastingsgraad wordt uitgedrukt als % planten bezet met ten minste 1 bladluis.

Aandachtspunten bij de bladluistellingen:

- Enkel levende bladluizen worden geteld.
- De aanwezigheid van bladluizen moet zeer nauwkeurig en voorzichtig (opletten dat de bladluizen niet afvallen van de graanplanten of wegvliegen) gecontroleerd worden, namelijk:
 - de bovenkant én de onderkant van de bladeren
 - het hartje van de bladeren zeker openen; de blaadjes zeker openvouwen indien deze nog opgerold zijn!
 - de oksel tussen de stengel en blad zeker openen
 - de stengel tot tegen de grond controleren!
 - ook de stengelbasis tot onder de grond. Dit is des te meer nodig bij koud(er) weer. Hiervoor dienen, na de bovengrondse controle op bladluizen, de graanplanten met de wortels voorzichtig uit de grond gehaald te worden (bv. met een schopje). Vervolgens dient zorgvuldig nagegaan te worden of er bladluizen voorkomen tussen de stengels tot op het uitstoeingsplateau. Dit gebeurt buiten de uitgezette telzones indien gewerkt wordt met methode 2.
- Bladluizen kunnen aanwezig zijn:
 - in verschillende grootte, zelfs zeer klein wat betekent dat er zeer goed van dichtbij moet gekeken worden!
 - in verschillende kleur (lichtgroen, donkergroen, bruinachtig in functie van de soort bladluis)
- De aanwezigheid van bladluizen kan sterk verschillen van perceel tot perceel. Daarenboven kunnen de bladluizen op een perceel heterogeen verspreid voorkomen, met plaatselijk geen tot zeer weinig bladluizen en plaatselijk hoge aantastingsniveaus!
- De bladluistellingen gebeuren bij voorkeur tijdens de warmste uren van de namiddag.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden overgenomen, in eigen vorm of wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Het Landbouwcentrum Granen Vlaanderen is niet aansprakelijk voor eventuele schadelijke gevolgen die zouden kunnen ontstaan bij het gebruik van de gegevens uit deze opgave.

Project met financiële steun van de Vlaamse overheid, Departement Landbouw en Visserij,
Afdeling Beleidscoördinatie en Omgeving

De LCG-Graanberichten komen tot stand door medewerking van volgende partners van het LCG-Vlaanderen:

- de Vlaamse overheid, Departement Landbouw en Visserij, Afdeling Beleidscoördinatie en Omgeving
- Inagro vzw, afdeling Akkerbouw, te Rumbeke-Beitem
- de Bodemkundige Dienst van België, te Leuven-Heverlee
- Universiteit Gent, faculteit Bio-ingenieurswetenschappen, vakgroep plant en gewas, te Gent
- vzw PIBO Campus en het Provinciaal Instituut voor Biotechnisch Onderwijs (PIBO), te Tongeren
- het Lodewijk Maekebljide College, Land- en Tuinbouw, te Poperinge
- het Land- en Tuinbouwcentrum Waasland (LTCW), Biotechnische & Sport, te Sint-Niklaas
- Praktijkpunt Landbouw Vlaams-Brabant vzw
- Gemeentelijke Technische Tuinbouwschool te Merchtem